ଉତ୍ତର ପ୍ରଦେଶ ରାଜ୍ୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ

ବନାମ

ଚନ୍ଦ୍ରପାଳ ସିଂହ ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ

12, ମାର୍ଚ୍ଚ 2003

[ଶିବରାଜ ଭି. ପାଟିଲ୍ ଏବଂ ଅରିଜିତ ପଶାୟତ, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିଦ୍ୱୟ]

ସେବା ଆଇନ :

ସେବାରୁ ବରଖାସ୍ତ-ସହାୟକ କୃଷି ନିରୀକ୍ଷକ-ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅନିୟମିତତା ଏବଂ ଅସଦାଚରଣ ପାଇଁ ନିଆଯାଇଥିବା ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ-ତଦନ୍ତ ରିପୋର୍ଟକୁ ଗ୍ରହଣ କରି ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ, କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଭ୍ରଷ୍ଟଙ୍କୁ ସେବାରୁ ବରଖାସ୍ତ କରିଥିଲେ-ଆଦେଶକୁ ନ୍ୟାୟାଧିକାରଣଙ୍କ ନିକଟରେ ଏହି ଆଧାରରେ ଅପତ୍ତି କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଶୃଙ୍ଖଳା କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଠାରୁ ନିମ୍ନ ପାହ୍ୟାର ଜଣେ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଆରମ୍ଭ କରାଯାଇଥିଲା, ତେଣୁ ଆରମ୍ଭ କରାଯାଇଥିବା ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଏବଂ ବରଖାସ୍ତ ଆଦେଶରେ ଏହାର ସମସ୍ତ ପରବର୍ତ୍ତୀ ପରିଣତି ଦୂଷିତ ହୋଇଥିଲା-ଦାବିକୁ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅନୁମତି ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦୃଢୀକୃତ କରାଯାଇଥିଲା-ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 311 ର ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଏବଂ ବିଷୟବସ୍ତୁକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି, ଏହା ଅନୁସରଣ କରେ ନାହିଁ ଯେ ଅନୁସନ୍ଧାନ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନର ଆରମ୍ଭ କିମ୍ବା ପରିଚାଳନା ସେହି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ହିଁ ହେବା ଉଚିତ ଯିଏ ଉକ୍ତ ଅନୁଚ୍ଛେଦ ଅନୁଯାୟୀ ଜଣେ ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ ବରଖାସ୍ତ କିମ୍ବା ଅପସାରଣ କରିବା ପାଇଁ କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥିବେ, ଯଦି କୌଣସି ସ୍ପଷ୍ଟ ନିୟମ ନଥାଏ ଯାହା ଉକ୍ତ ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ ଏପରି କରିବାକୁ ଆବଶ୍ୟକ କରେ-

ମଧ୍ୟ ପ୍ରଦେଶ ରାଜ୍ୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ ବନାମ ଶାର୍ଦ୍ଦୁଳ ସିଂ, [1970] **1 ଏସ୍. ସି. ସି.** 108; *ପି. ଭି. ଏଫ୍. ଶ୍ରୀନିବାସ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ ବନାମ ଭାରତ ସଂଘ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ [1993]* 1 **ଏସ୍. ସି. ସି. 419 ଏବଂ** *ସମବାୟ ସମିତି ନିବନ୍ଧକ ବନାମ ଫର୍ଣ୍ଣାଣ୍ଡୋ; [1994] 2* ଏସ. **ସି. ସି. 746, ମାମଲା ଗୁଡିକ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରାଯାଇଥିଲା ।**

ଦେୱାନୀ ଆବେଦନ ଅଧିକାରିତା :ଦେୱାନୀ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 1295/1998 ।

C.M.W.P. ସଂଖ୍ୟା 14226/1981 ରେ ଆହ୍ଲାବାଦ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର 21.7.1995 ତାରିଖର ରାୟ ଏବଂ ଆଦେଶରୁ ।

ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ତରଫରୁ ଆର୍. ସି. ବର୍ମା, ମୁକେଶ ବର୍ମା ଏବଂ ମନୀଷ ଶଙ୍କର ଆବେଦନ କରିଥିଲେ ।

ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ରାଜୀବ ଶର୍ମା, ତାରା ଚନ୍ଦ୍ର ଶର୍ମା ଏବଂ ଅଜୟ ଶର୍ମା ।

ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ନିମ୍ନଲିଖିତ ଆଦେଶ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା:

ଏହି ଆବେଦନରେ ଉତ୍ତର ପ୍ରଦେଶ ରାଜ୍ୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ ଆମ ନିକଟରେ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇ, ଏକ ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନରେ ଉତ୍ତର ପ୍ରଦେଶ ଲୋକସେବା ନ୍ୟାୟାଧିକାରଣ III, ଲକ୍ଷ୍ନୌଙ୍କର ପାରୀତ ଆଦେଶକୁ ସମର୍ଥନ ପ୍ରଦାନ କରୁଥିବା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଆଦେଶକୁ ଆପତ୍ତି କରିଥିଲେ । ଏଠାରେ ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 1ଙ୍କୁ କୃଷି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସହକାରୀ କୃଷି ନିରୀକ୍ଷକ, ଶ୍ରେଣୀ -IIIରେ ନିଯୁକ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା । କେତେକ ଅନିୟମିତତା କିମ୍ବା ଅସଦାଚରଣ କାରଣରୁ ଜିଲ୍ଲା କୃଷି ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ତାଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିଲା । ତଦନ୍ତ ଶେଷ କରିବା ପରେ, ସେ ଶୃଙ୍ଖଳା କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ ଏକ ରିପୋର୍ଟ ଦାଖଲ କରିଥିଲେ, ଯେଉଁ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ, ଜିଲ୍ଲା କୃଷି ଅଧିକାରୀଙ୍କ ରିପୋର୍ଟ ଗ୍ରହଣ କରି, ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 1କୁ ସେବାରୁ ବରଖାସ୍ତ କରି, 11.4.1977 ତାରିଖର ବରଖାସ୍ତ ଆଦେଶ ପାରିତ କରିଥିଲେ । ଉକ୍ତ ବରଖାସ୍ତ ଆଦେଶକୁ ଆପତ୍ତି କରି, ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 1 ଉତ୍ତର ପ୍ରଦେଶ ଲୋକ ସେବା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣରେ ଏକ ଦାବି ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରିଥିଲେ । ଉକ୍ତ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ସମ୍ମୁଖରେ ଏକ ଯୁକ୍ତି ଉପସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥିଲା ଯେ ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 1 କୃଷି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିଯୁକ୍ତ ହୋଇଥିବାରୁ, ଜିଲ୍ଲା କୃଷି ଅଧିକାରୀ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଆରମ୍ଭ କରିପାରିବେ ନାହିଁ । ଫଳସ୍ୱରୂପ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିବା ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଏବଂ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିବା ପରବର୍ତ୍ତୀ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ , ଯାହା ବରଖାସ୍ତ ଆଦେଶରେ ପରିଣତ ହୋଇଥିଲା ସେସବୁ ଦୂଷିତ ହୋଇଥିଲା । ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଏହି ଯୁକ୍ତିକୁ ସ୍ୱୀକାର କରି କହିଛନ୍ତି ଯେ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ କ୍ଷମତା ହସ୍ତାନ୍ତର କିମ୍ବା ଜିଲ୍ଲା କୃଷି ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 1 ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ସମୟରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଥିବା ଶ୍ରେଣୀ - III ପଦବୀ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏକ ନିଯୁକ୍ତି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ କରିବା, ଏହି ତ୍ରୁଟିକୁ ଦୂର କରିବ ନାହିଁ, ଯଥା, ଜିଲ୍ଲା କୃଷି ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଆରମ୍ଭ କରିବା, ଯେତେବେଳେ କି କୃଷି

ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ନିଯୁକ୍ତିଦାତା କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଥିଲେ । ନ୍ୟାୟାଧିକରଣର ଉକ୍ତ ଆଦେଶରେ ବ୍ୟଥିତ ହୋଇ ରାଜ୍ୟ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଏକ ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରିଥିଲା । ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଦ୍ୱାରା ଲିପିବଦ୍ଧ ହୋଇଥିବା ଫଳାଫଳ ସହିତ ସହମତ ହୋଇ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରିଦେଇଥିଲେ । ତେଣୁ ଏହି ଆବେଦନ ।

ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ବିଦ୍ୱାନ ଓକିଲ ଯୁକ୍ତି କରିଥିଲେ ଯେ ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 1 ଙ୍କୁ 24.6.1966 ରେ ସହକାରୀ କୃଷି ନିରିକ୍ଷକ ଭାବରେ ନିଯୁକ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା; ଜିଲ୍ଲା କୃଷି ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା 10.1.1974 ରେ ତାଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଆରମ୍ଭ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ବରଖାସ୍ତ ଆଦେଶ 11.4.1977 ରେ ପାରିତ ହୋଇଥିଲା । ସେ 15.6.1961 ଏବଂ 26.12.1983 ତାରିଖର ଦୁଇଟି ଜି. ଓ. ଉପରେ ଆଲୋକପାତ କରି ଦର୍ଶାଇଥିଲେ ଯେ ସେହି ତାରିଖରେ ଜିଲ୍ଲା କୃଷି ଅଧିକାରୀ ସମସ୍ତ ସମ୍ପୃକ୍ତ ଜି. ଓ. ଗୁଡିକ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦତ୍ତ କ୍ଷମତା ଆଧାରରେ ନିଯୁକ୍ତି ଅଧିକାରୀ ଥିଲେ, ଯାହା ଉପରେ ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କ ସହମତି ଥିଲା । ଏହି ଜି. ଓ. ଗୁଡିକ ଆଧାରରେ ବିଦ୍ୱାନ ଓକିଲ ଯୁକ୍ତି ବାଢ଼ିଥିଲେ ଯେ ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 1 ଙ୍କ ନିଯୁକ୍ତି ପୂର୍ବରୁ, ଏହି ଜି. ଓ. ଗୁଡିକ ବିଦ୍ୟମାନ ଥିଲେ । ଆମକୁ ଏହା ପ୍ରତୀୟମାନ ଯେ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଏବଂ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏକ ଭୁଲ ଧାରଣାରେ ଥିଲେ ଯେ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଆରମ୍ଭ ହେବା ପରେ ଜିଲ୍ଲା କୃଷି ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ କରାଯାଇଥିଲା । ସେ ଆହୁରି ମଧ୍ୟ ଦର୍ଶାଇଥିଲେ ଯେ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଶୃଙ୍ଖଳା କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଠାରୁ ନିମ୍ନ ପାହ୍ୟାର କୌଣସି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଆରମ୍ଭ କରାଯାଇପାରେ । ଏହି ଉପସ୍ଥାପନାକୁ ସମର୍ଥନ କରି ସେ 1970 (1) ଏସ. ସି. ସି. 108,1993 (1) ଏସ. ସି. ସି. 419 ଏବଂ 1994 (2) ଏସ. ସି. ସି. 746 ରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ନିଷ୍ପତ୍ତି ଉପରେ ନିର୍ଭରତା ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ । ବିଦ୍ୱାନ ଓକିଲଙ୍କ ଅନୁଯାୟୀ, ଏହି ଦିଗଗୁଡ଼ିକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଉଭୟ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଏବଂ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏକ ତ୍ରୁଟି କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ଆକ୍ଷେପିତ ଆଦେଶକୁ ବଜାୟ ରଖାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ।

ଏହାକୁ ବିରୋଧ କରି, ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 1 ଙ୍କ ବିଦ୍ୱାନ ଓକିଲ ଦୃଢ ଭାବରେ ଯୁକ୍ତି କରିଥିଲେ ଯେ ଦୁଇଟି ନିଲମ୍ବନ ଆଦେଶ ଜିଲ୍ଲା କୃଷି ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଠାରୁ ନିମ୍ନ ପାହ୍ୟାର ପ୍ରକଳ୍ପ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏବଂ ଦ୍ୱିତୀୟରେ ଜିଲ୍ଲା କୃଷି ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପାରିତ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ଉଭୟଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଅସଙ୍ଗତି ଥିଲା । ଯଦିଓ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ବିଦ୍ୱାନ ଓକିଲଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସୂଚିତ ଜି. ଓ. ଗୁଡିକ ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 1 ଙ୍କ ନିଯୁକ୍ତି ପୂର୍ବରୁ ଥିଲେ, ଏବଂ ଜିଲ୍ଲା କୃଷି ଅଧିକାରୀ ନିଯୁକ୍ତି

କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଥିଲେ ତଥାପି ତାଙ୍କୁ କୃଷି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିଯୁକ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା । ସେ ଆହୁରି ମଧ୍ୟ ଦାଖଲ କରିଥିଲେ ଯେ ଯେତେବେଳେ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଏବଂ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସମକାଳୀନ ଭାବେ ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 1ଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ରାୟ ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ, ସେତେବେଳେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ସମକାଳୀନ ନିଷ୍ପତ୍ତିରେ ବାଧା ସୃଷ୍ଟି କରିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ।

ଯେଉଁ ତଥ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ବିବାଦରେ ନାହିଁ ସେଗୁଡ଼ିକ ହେଲା: ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 1 କୁ 24.6.1966 ରେ ନିଯୁକ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା; ଉପରୋକ୍ତ ଦୁଇ ଜି. ଓ. ଗୁଡିକ ତାଙ୍କ ନିଯୁକ୍ତିର ବହୁ ପୂର୍ବରୁ ବିଦ୍ୟମାନ ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ଥିଲା, ଯେଉଁ ଜି. ଓ. ଅଧୀନରେ ଜିଲ୍ଲା କୃଷି ଅଧିକାରୀ ଏକ ନିଯୁକ୍ତି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଭାବରେ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଆରମ୍ଭ କରିବାକୁ ସକ୍ଷମ ଥିଲେ, ଯାହା ଏହି ଜି. ଓ. ଗୁଡିକ ଦ୍ୱାରା ସ୍ପଷ୍ଟ ଥିଲା । ତାଙ୍କୁ କୃଷି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିଯୁକ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ କୃଷି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା 11.4.1977 ରେ ବରଖାସ୍ତ ଆଦେଶ ପାରିତ ହୋଇଥିଲା । ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦରେ, ଏହା ନିଯୁକ୍ତି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ହିଁ ଥିଲେ, ଯିଏ ବରଖାସ୍ତ ଆଦେଶ ପାରିତ କରିଥିଲେ । ନ୍ୟାୟାଧିକରଣଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ, ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 1ଙ୍କର ଆଭିମୁଖ୍ୟ ଥିଲା ଯେ ଜିଲ୍ଲା କୃଷି ଅଧିକାରୀ ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 1ଙ୍କ ନିଯୁକ୍ତି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଅର୍ଥାତ୍ କୃଷି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କ ଠାରୁ ନିମ୍ନ ପାହ୍ୟା ହୋଇଥିବାରୁ ସେ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଆରମ୍ଭ କରିପାରିବେ ନାହିଁ କିମ୍ବା କୌଣସି ଅକ୍ଷମ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଆରମ୍ଭ କରାଯାଇଥିବା ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଉପରେ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ଏହି ଯୁକ୍ତିକୁ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଏବଂ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ମଧ୍ୟ ସମର୍ଥନ କରିଥିଲେ । ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ, ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 1ଙ୍କ ପାଇଁ ବିଦ୍ୱାନ ଓକିଲ ଦାଖଲ କରିଥିଲେ ଯେ 1966 ମସିହାରେ ଜିଲ୍ଲା କୃଷି ଅଧିକାରୀ ନିଯୁକ୍ତି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଥିଲେ, ଯେତେବେଳେ ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 1 ନିଯୁକ୍ତ ହୋଇଥିଲେ, ତେଣୁ କୃଷି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ତାଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତ କରିପାରି ନାଥନ୍ତେ । ଏହି ଦାଖଲ ଏହି ମୌଳିକ ତଥ୍ୟକୁ ଅଣଦେଖା କରେ ଯେ ଯଦି ନିଯୁକ୍ତିର ଏହି ଆଦେଶ ଅକ୍ଷମ ଥିଲା, ତେବେ ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 1 ଙ୍କ ନିଯୁକ୍ତି ହିଁ ଚାଲିଯାଏ । ଏହା ପ୍ରତୀୟମାନ ଯେ ଏହା ପ୍ରଥମ ଥର ପାଇଁ ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ ନିଆଯାଇଥିବା ଏକ ଆଭିମୁଖ୍ୟ ଏବଂ ଏହି ବିବାଦକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିବାରେ ଆମର କୌଣସି ଦ୍ୱିଧା ନାହିଁ । ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 311 ଅନୁଯାୟୀ, କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ଯିଏକି ସଂଘର ବେସାମରିକ ସେବା କିମ୍ବା ଅଖିଳ ଭାରତୀୟ ସେବା କିମ୍ବା କୌଣସି ରାଜ୍ୟର ପ୍ରଶାସନିକ ସେବାର ସଦସ୍ୟ କିମ୍ବା କେନ୍ଦ୍ର କିମ୍ବା ରାଜ୍ୟ ଅଧୀନରେ କୌଣସି ପ୍ରଶାସନିକ ପଦବୀରେ ଅଛନ୍ତି, ତାଙ୍କୁ ସେହି ନିଯୁକ୍ତିର ଅଧୀନସ୍ଥ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବରଖାସ୍ତ କିମ୍ବା ହଟାଇ

ଦିଆଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ସ୍ୱୀକାରଯୋଗ୍ୟ, ଏହି ମାମଲାରେ, କୃଷି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ପ୍ରକୃତରେ ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 1 ଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତ କରିଥିଲେ ।

ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ, ମଧ *ପ୍ରଦେଶ ରାଜ୍ୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ ବନାମ ଶାର୍ଦ୍ଦୁଳ ସିଂହ, [1970] 1* ଏସ୍. ସି. ସି. 108 ମାମଲାରେ ରାୟ ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ ଯେ ଧାରା 311 (1) ରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି ଯେ କେନ୍ଦ୍ର କିମ୍ବା ରାଜ୍ୟର ପ୍ରଶାସନିକ ସେବାର ସଦସ୍ୟ ଥିବା କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ, ଯେଉଁ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସେ ନିଯୁକ୍ତ ହୋଇଥିଲେ, ତାଙ୍କ ଅଧୀନସ୍ଥ କୌଣସି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବରଖାସ୍ତ କିମ୍ବା ହଟାଇ ଦିଆଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ, ସେହି ଧାରା ଅନୁଯାୟୀ ଜଣେ ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ ବରଖାସ୍ତ କିମ୍ବା ଅପସାରଣ କରିବା ପାଇଁ ସେହି ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ନିଜେ ତଦନ୍ତ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଆରମ୍ଭ କିମ୍ବା ପରିଚାଳନା କରିବା ଆବଶ୍ୟକୀୟ ନୁହେଁ ।

ପି. ଭି. ଶ୍ରୀନିବାସ ଏବଂ *ଅନ୍ୟମାନେ ବନାମ ଭାରତ ସଂଘ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ , [1993] 1 ଏସ୍.* ସି. ସି. 419 ମାମଲାରେ ଶାର୍ଦ୍ଦୁଳ ସିଂ (ସୁପ୍ରା) ମାମଲାରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ରାୟକୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରି ଏହି ସ୍ଥିତି ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରାଯାଇଛି ।

ସମବାୟ *ସମିତିର ନିବନ୍ଧକ ବନାମ ଫର୍ଣ୍ଣାଣ୍ଡୋ, [1994] 2* ଏସ. ସି. ସି. 746 ମାମଲାରେ, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ଉପରୋକ୍ତ ଦୁଇଟି ନିଷ୍ପତ୍ତିକୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରି, ଅନୁଚ୍ଛେଦ 16ରେ ଏହି ସ୍ଥିତି ସ୍ପଷ୍ଟ କରାଯାଇଛି: -

> " ଏହି ଜି. ଓ. ଆଧାରରେ 1989 ମସିହା ମାର୍ଚ୍ଚ 20 ତାରିଖରେ ନିବନ୍ଧକ ଆରୋପ ପତ୍ର ଜାରି କରିଥିଲେ । ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ, *ପି. ଭି. ଶ୍ରୀନିବାସ ଶାସ୍ତ୍ରୀ ବନାମ ନିୟନ୍ତ୍ରକ ଏବଂ ମହାଲେଖା ପରିକ୍ଷକ* ମାମଲାରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ଏକ ସଦ୍ୟ ନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରିବା ଉପଯୁକ୍ତ ହେବ । 1323-24 ପୃଷ୍ଠାରେ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ ନିମ୍ନରେ ଦିଆଗଲା:- (SCC pp. 422-23, ଅନୁଚ୍ଛେଦ 4-5 ଏବଂ 6) 'କିନ୍ତୁ ଅନୁଚ୍ଛେଦ 311 (1) ରେ ଏହା କୁହାଯାଇ ନାହିଁ ଯେ ବିଭାଗୀୟ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ କେବଳ ନିଯୁକ୍ତି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଆରମ୍ଭ କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ ।
>
> ତେବେ, କୌଣସି କର୍ତ୍ତବ୍ୟଭ୍ରଷ୍ଟ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ମଧ୍ୟ ନିଯୁକ୍ତି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଅଧୀନସ୍ଥ ନଥିବା ଜଣେ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଆରମ୍ଭ କରାଯାଇ ପାରିବ ବୋଲି ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରୁଥିବା କୌଣସି ନିୟମ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ପାଇଁ ଭାରତ ସଂଘ କିମ୍ବା ରାଜ୍ୟ

ସରକାର ସ୍ୱାଧୀନ ଅଟନ୍ତି । ଏପରି କୌଣସି ନିୟମ ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 311 ସହିତ ଅସଙ୍ଗତ ହେବ ନାହିଁ କାରଣ ଏହା ଏକ ବେସାମରିକ ପଦବୀଧାରୀଙ୍କୁ ଅତିରିକ୍ତ ଅଭୟାଶ୍ରୟ କିମ୍ବା ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିବ । କିନ୍ତୁ ଏପରି କୌଣସି ନିୟମର ଅନୁପସ୍ଥିତିରେ, ଏହି ଅଧିକାର କିମ୍ବା ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 311 ରୁ ଉଦ୍ଧୃତ ହୁଏ ନାହିଁ ।

ଏହା ଉଲ୍ଲେଖ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ ଯେ ବିଭାଗୀୟ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନର ପ୍ରାରମ୍ଭ କୌଣସି ଖରାପ ପରିଣାମ ସହିତ ସମ୍ପୃକ୍ତ ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ ପ୍ରତ୍ୟକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରଭାବିତ କରେ ନାହିଁ, ଏବଂ ସମ୍ବିଧାନର ନିର୍ମାତାମାନେ ଭାରତ ସଂଘ କିମ୍ବା ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଅଧୀନରେ କାର୍ଯ୍ୟରତ ବେସାମରିକ ପଦବୀଧାରୀମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଏହି ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେବା ଆବଶ୍ୟକ ବୋଲି ବିବେଚନା କରିନଥିଲେ । ଏଥି ସହିତ, ଏପରି କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଆରମ୍ଭ କରାଯିବା ଉଚିତ କି ନାହିଁ ତାହା ସେହି ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଭଳି ସମାନ ପାହ୍ୟାର କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ ଏହି ଅଧିକାରୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରାଯିବ ବୋଲି ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନେବା ପାଇଁ ଅଧିକାର ଦେବ ନାହିଁ । କୌଣସି ନିୟମର ଅନୁପସ୍ଥିତିରେ, ଯେକୌଣସି ଉଚ୍ଚତର କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ, ଯାହାଙ୍କୁ ନିୟନ୍ତ୍ରକ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଭାବେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇପାରିବ, ସେ ଏପରି କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଆରମ୍ଭ କରିପାରିବେ ।

ଉତ୍ତର ପ୍ରଦେଶ ରାଜ୍ୟ ବନାମ ଶାର୍ଦ୍ଦୁଳ ସିଂ ମାମଲାରେ, ଆରକ୍ଷୀ ଅଧୀକ୍ଷକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପୋଲିସ୍ ଉପ-ନିରିକ୍ଷକଙ୍କ ବିରୋଧରେ ବିଭାଗୀୟ ତଦନ୍ତ ଆରମ୍ଭ କରାଯାଇଥିଲା, ଯିଏ ତାଙ୍କ ତଦନ୍ତ ରିପୋର୍ଟ ନିଯୁକ୍ତି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଥିବା ନିରିକ୍ଷକ-ମହାନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କୁ ପଠାଇଥିଲେ । ଆରକ୍ଷୀ ମହାନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ସମ୍ପୃକ୍ତ ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ସେବାରୁ ବରଖାସ୍ତ କରିଥିଲେ । ସେହି ଆଦେଶକୁ ଏହି ଆଧାରରେ ଆପତ୍ତି କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ଆରକ୍ଷୀ ଅଧୀକ୍ଷକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବିଭାଗୀୟ ତଦନ୍ତ ଆରମ୍ଭ କରିବା ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 311 (1) ର ଆଦେଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଥିଲା । ଏହି ଯୁକ୍ତିକୁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ କହିଛନ୍ତି:- (ଏସ. ସି. ସି. ପୃଷ୍ଠା 112, ଅନୁଚ୍ଛେଦ 10)

" ଆମେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ସହ ସହମତ ହେବାରେ ଅସମର୍ଥ ଯେ ଅନୁଚ୍ଛେଦ 311 (1) ଅନୁଯାୟୀ ଦିଆଯାଇଥିବା ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଏହା ମଧ୍ୟରେ ଏକ ଅଧିକ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରେ ଯେ ଜଣେ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କୁ ବରଖାସ୍ତ କିମ୍ବା ଅପସାରଣର ପରିଣାମ ସ୍ୱରୂପ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ମଧ୍ୟ ସେହି ଧାରାରେ ଉଲ୍ଲିଖିତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଆରମ୍ଭ ଏବଂ ପରିଚାଳିତ ହେବା ଉଚିତ୍ ।

ଯଦିଓ ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 311 ଅନୁଶାସନାତ୍ମକ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ କିଏ ଆରମ୍ଭ କରିବ ସେ ବିଷୟରେ ପ୍ରକାଶ କରିନାହିଁ, କିନ୍ତୁ, ଯେପରି ପୂର୍ବରୁ କୁହାଯାଇଛି, ତାହା ନିୟମ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହୋଇପାରିବ । କିନ୍ତୁ ଯଦି ବିଭାଗୀୟ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ କିଏ ଆରମ୍ଭ କରିବ ସେ ବିଷୟରେ କୌଣସି ନିୟମ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇନାହିଁ, ତେବେ ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 311 ଆଧାରରେ ଏହା ଅନୁରୋଧ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ଯେ ଏହା କେବଳ ନିଯୁକ୍ତି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଛଡା ଏବଂ ଏପରି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଅଧୀନସ୍ଥ କୌଣସି ଅଧିକାରୀ ବିଭାଗୀୟ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଆରମ୍ଭ କରିପାରିବେ ନାହିଁ । ସାନି ମାମଲାରେ, ଏହା ଆମ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଅଣାଯାଇ ନଥିଲା ଯେ କୌଣସି ନିୟମ ଏହା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରିଛି ଯେ ମହାଭିଲେଖ , ଯିଏକି ନିଯୁକ୍ତି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଅଟନ୍ତି, ସେ କେବଳ ଏକ ବିଭାଗୀୟ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଆରମ୍ଭ କରିପାରିବେ ।

ତେଣୁ, ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 311 (1) ର ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଏବଂ ବିଷୟବସ୍ତୁକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି, ଯଦି ଏପରି ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ ପରିଚାଳନା କରୁଥିବା ଏକ ସ୍ପଷ୍ଟ ନିୟମ ନଥାଏ ତେବେ ଏହା ଅନୁସରଣ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ଯେ ତଦନ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନର ଆରମ୍ଭ କିମ୍ବା ପରିଚାଳନା ମଧ୍ୟ ସେହି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ହେବା ଉଚିତ, ଯାହା ଉକ୍ତ ଧାରା ଅନୁଯାୟୀ ଜଣେ ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ ବରଖାସ୍ତ କିମ୍ବା ଅପସାରଣ କରିବାକୁ କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ ଅଟନ୍ତି ।

ଆମକୁ ଆଉ ଏକ ତଥ୍ୟ ଉପରେ ଧ୍ୟାନ ଦେବାକୁ ହେବ, ତାହା ହେଉଛି ବରଖାସ୍ତ ଆଦେଶ 1977 ମସିହାରେ ପାରିତ ହୋଇଥିଲା । ଆମକୁ କୁହାଯାଇଛି ଯେ ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 1 ଙ୍କୁ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ପୁନଃସ୍ଥାପନ ଆଦେଶ ପାରିତ କରିବା ପରେ ମଧ୍ୟ ଚାକିରିରେ ପୁନଃସ୍ଥାପିତ କରାଯାଇ ନଥିଲା କାରଣ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମଞ୍ଜୁର ହୋଇଥିବା ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ଆଦେଶ ତଥା ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପାରିତ ସ୍ଥିତାବସ୍ଥା ଆଦେଶ ଜାରି କରାଯାଇଥିଲା । ଅନ୍ୟଥା, ସମସ୍ତ ସମ୍ଭାବନାରେ ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 1ଙ୍କର ବୟସକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖିଲେ, ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 1 ବର୍ତ୍ତମାନ ସୁଦ୍ଧା ଅବସର ବୟସ ହାସଲ କରିଥାନ୍ତେ । ତେଣୁ, ସମସ୍ତ ଦିଗକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି, ଆକ୍ଷେପିତ ରାୟକୁ ବଜାୟ ରଖାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ତେଣୁ, ଏହାକୁ ବାତିଲ କରାଯାଇ, ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 1 ଙ୍କୁ ଚାକିରିରୁ ବରଖାସ୍ତ କରିବାର ଆଦେଶକୁ ବଜାୟ ରଖାଯାଇଛି । ତଦନୁସାରେ ଆବେଦନକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇଛି । କୌଣସି ଖର୍ଚ୍ଚ ରହିବ ନାହିଁ ।

ଆର୍. ପି ଆବେଦନକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଗଲା ।

ଅସ୍ୱୀକରଣ

"ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟାବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଏବଂ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ ।"

ଭାଷାନ୍ତର :
ମଦନ ମୋହନ ଭୂୟାଁ
ଅନୁବାଦକ
ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, କଟକ ।